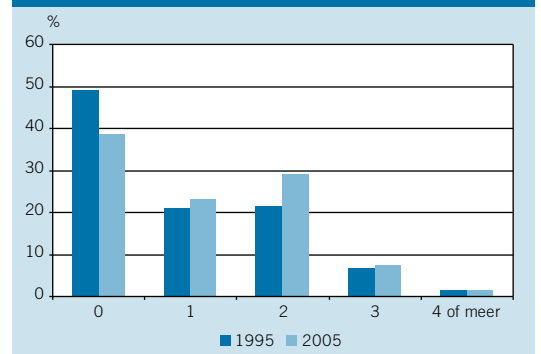

Bijna helft ontbonden huwelijken heeft korter dan tien jaar geduurd
 In 2005 zijn 32,6 duizend huwelijken door de rechter ontbonden. Dit was iets meer dan in 2004. Bijna één op de vier in 2005 ontbonden huwelijken heeft tussen vijf en tien jaar standgehouden. Het aandeel 'snelle' echtscheidingen, binnen vijf jaar na de trouwdatum, is sterk afgenomen, van één op de drie echtscheidingen in 1995 tot één op de vijf in 2005. Deze afname hangt wellicht samen met de toename van het aantal ongehuwd samenwonenden. Aan het huwelijk gaat steeds vaker een 'proefperiode' van ongehuwd samenwonen vooraf. Mogelijk dat minder stabiele relaties worden verbroken zonder dat het tot een huwelijk komt. De laatste jaren is ook het aantal huwelijkssluitingen gedaald. Daardoor zijn er mogelijk minder kortdurende huwelijken onder de recente echtscheidingen. Bij 20 duizend (61 procent) van de 32,6 duizend in 2005 door de rechter uitgesproken echtscheidingen waren minderjarige kinderen betrokken. In 1995 was dit nog de helft. Deze toename hangt mogelijk samen met het feit dat er vaak niet getrouwd wordt zolang er geen kinderen zijn. Een kinderwens is voor samenwonende paren vaak de aanleiding om te trouwen. Als gehuwden vaker kinderen hebben, wordt dit weerspiegeld in de echtscheidingscijfers naar kindertal. In 2005 bedroeg het aantal huwelijksontbindingen waarbij één kind betrokken was 7,6 duizend. Het aantal scheidingen van echtparen met twee kinderen was met 9,5 duizend groter dan het aantal scheidingen van paren met één kind. Ruim 2,9 duizend paren

hadden drie of meer kinderen. In totaal waren bij de in 2005 ontbonden huwelijken 36 duizend minderjarige kinderen betrokken. Van de kinderen van wie ouders gingen scheiden is een vijfde jonger dan vijf jaar en een derde tussen de vijf en tien jaar.

Echtscheidingen naar het aantal minderjarige kinderen, 1995 en 2005

Bron: CBS

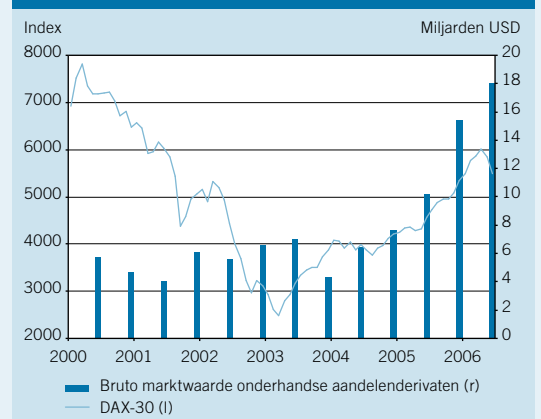
Monetaire Zaken

Sterke groei in onderhandse aandelenderivaten

De centrale banken van de Groep van Tien verzamelen ieder halfjaar gegevens over onderhandse derivatenactiviteiten van banken met als doel de transparantie van deze markt te vergroten. Op de onderhandse derivatenmarkt zijn voornamelijk professionele partijen actief. De onderliggende waarde van alle uitstaande derivatencontracten van Nederlandse banken is ultimo juni 2006 uitgekomen op USD 15.794 miljard. De bruto marktwaarde van de derivatencontracten – in totaal USD 372 miljard – geeft een nauwkeuriger inzicht in de marktomvang en de risico's van de banken op de onderhandse markt, omdat onderliggende bedragen veelal niet worden uitgewisseld tussen marktpartijen en louter worden gebruikt voor het berekenen van kasstromen. Het overgrote deel van de activiteiten op de onderhandse derivatenmarkt concentreert zich op de handel in rentederivaten. Volgens de laatste cijfers – op basis van de onderliggende waarde van alle openstaande contracten – heeft ruim tachtig procent van de markt betrekking op deze producten. Het aandeel van valutaderivaten vertoont een dalende trend. De afgelopen zeven jaar nam dit aandeel met tien procentpunten af. Hierbij heeft de introductie van de euro veel valutahandel tussen voormalige Europese munten overbodig gemaakt. Op basis van bruto marktwaarden komt de relatieve omvang van aandelen- en valutacontracten wat hoger uit. In het algemeen ligt een relatief hoge beweeglijkheid van valutakoersen en aandelenprijzen hieraan ten grondslag. Hoewel op de onderhandse derivatenmarkt hoofdzakelijk handel wordt gedreven in rentederivaten en de activiteiten in aandelenderivaten een zeer klein deel van de totale markt uitmaken, laat juist de handel in aandelenderivaten sinds vorig jaar een forse toename zien (zie grafiek). Na de reeds forse groei in de tweede helft van 2005 is de bruto marktwaarde van deze contracten gedurende het eerste halfjaar van 2006 wederom aanzienlijk gestegen en uitgekomen op USD 18 miljard. Ook de onderliggende waarde van de uitstaande contracten groeit de laatste jaren flink en is uitgekomen op USD 163 miljard, bijna 25 procent meer dan eind vorig jaar. Op de markt voor onderhandse aandelenderivaten worden door Nederlandse banken voornamelijk Europese aandelenindices verhandeld (circa 85 procent van de activiteiten). Het restant wordt bijna geheel in beslag

WIM GOES (DIVISIE STATISTIEK & INFORMATIE DNB)

Ontwikkeling in de markt voor onderhandse aandelenderivaten

genomen door aandelenindices uit de Verenigde Staten. Overigens vindt deze handel voornamelijk plaats tussen financiële partijen, waarbij opties verreweg het meest populaire instrument zijn. Over het algemeen wordt de handel in derivaten gestimuleerd door veranderingen in de verwachtingen van marktpartijen over de toekomstige prijsontwikkeling van het onderliggende product. Een hoge volatiliteit of een nieuw ingezette trend in de prijsontwikkeling kunnen invloed hebben op de verwachtingen van de markt. Het herstel van aandelenprijzen wereldwijd gedurende de tweede helft van vorig jaar en de enigszins toegenomen volatiliteit tijdens de eerste zes maanden van 2006 hebben een bijdrage geleverd aan de gestegen activiteit in de onderhandse derivatenhandel.

De ondergewaardeerde Japanse yen

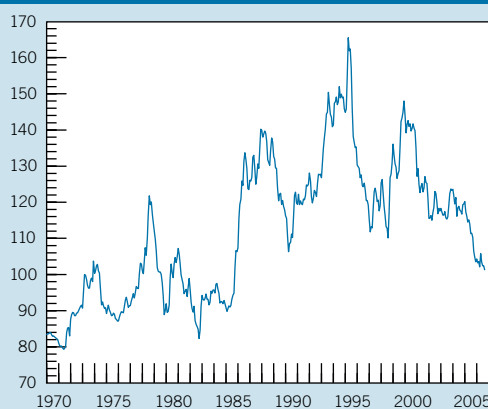
De yen is recentelijk gedecreëerd tot Y150 per euro, het laagste niveau tegenover de euro ooit. Alhoewel er inmiddels een licht herstel heeft plaatsgevonden, bedraagt de depreciatie sinds het begin van dit jaar nog altijd circa zeven procent, terwijl de yen ten opzichte van de dollar daarnaast met iets

meer dan twee procent is verzwakt en tegenover het pond Sterling negen procent moest prijsgeven. Dit is verrassend aangezien Japan geconfronteerd wordt met hoge binnenlandse besparingsoverschotten, weerspiegeld in het structurele lopende-rekeningoverschot van circa vier procent van het bruto binnenlands product. De verzwakking van de yen kan worden toegeschreven aan het extreem ruime kwantitatieve monetaire beleid van de Bank of Japan (BoJ), waardoor er veel yen werd aangeboden. Sinds maart is de Bank of Japan evenwel afgestapt van dit extreem stimulerende beleid, aangezien aan de verlamme situatie van deflatie een einde was gekomen. In juni heeft de BoJ bovendien het 'nulrente-beleid' verlaten en werd de rente opgetrokken tot 0,25 procent. Tevens heeft BoJ-voorzitter Fukui voorgesorteerd op verdere renteverhogingen. Desalniettemin blijft er, getuige de daling van de yen, meer kapitaal uit Japan stromen dan dat er via de lopende rekening binnenkomt.

Niet alleen in nominale termen is de Japanse valuta zwak te noemen. In reël effectieve termen (gewogen tegenover een mandje van valuta's van de belangrijkste handelspartners en rekening houdend met inflatieverschillen) bereikte de yen zelfs het laagste niveau sinds 1985. Destijds werd het zogenoemde Plaza-akkoord gesloten, een gezamenlijk initiatief van de belangrijkste industrielanden om de Amerikaanse dollar te laten verzwakken.

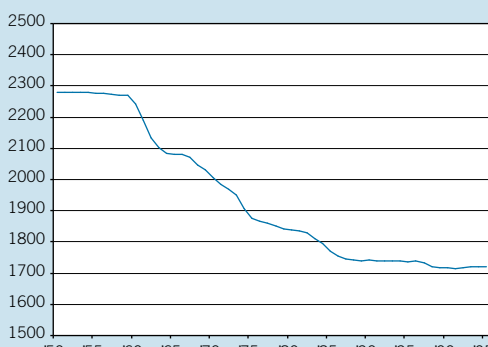
Dat de yen in reël effectieve termen momenteel op dit lage niveau is aanbeland, betekent in de praktijk dat de Japanse concurrentiepositie sterk is verbeterd. De (politieke) aandacht in de wereld is evenwel met name gericht op het beleid van China, dat ervan wordt beticht de renminbi kunstmatig laag te houden om de export te stimuleren. In feite is de yen sterker 'ondergewaardeerd'.

Reële effectieve wisselkoers yen

Bron: Bank of Japan

Contractuele uren per voltijd baan per jaar

Bron: CBS

Arbeidsduur steeds korter

De Nederlandse arbeidsmarkt wordt gekenmerkt door een steeds hogere arbeidsparticipatie en een steeds kortere arbeidsduur. De stijging van de arbeidsparticipatie en de verkorting van de arbeidsduur passen in een langlopende trend.

In 2005 bedroeg het aantal overeengekomen uren gemiddeld 1299 per baan. Het aantal overeengekomen uren voor *voltijd*banen lag in 1950 nog op 2280 uur. Dit aantal is stapsgewijs gedaald tot gemiddeld 1720 uur in 2005. De afname van de arbeidsduur is het gevolg van een combinatie van verkorting van de werkweek en een toename van het aantal verlofdagen, waaronder extra verlofdagen op grond van leeftijd.

In de periode van wederopbouw gold een werkweek van 48 uur. Dit is in de jaren zestig en zeventig afgebouwd tot een 40-urige werkweek. Het in 1982 afgesloten Akkoord van Wassenaar betekende een verdere verlaging van het aantal overeengekomen uren. Door het akkoord werd onder meer een aanvang gemaakt met de arbeidsduurverkorting. Tussen begin jaren tachtig en midden jaren negentig is de arbeidsduur van voltijders met ruim 100 uur gedaald.

Het akkoord betekende tevens een stimulans voor deeltijdwerk. De deeltijd baan is vanaf die tijd bezig met een onstuitbare opmars. In 1995 was 40 procent van alle banen van werknemers een deeltijd baan. In 2005 was dit 48 procent. Illustratief is dat terwijl het aantal voltijd banen in 2005 op vrijwel hetzelfde niveau lag als in 1995 (ongeveer 4 miljoen), het aantal deeltijd banen in deze periode steeg van 2,6 naar 3,6 miljoen.

In 2005 telde een deeltijd baan gemiddeld 843 overeengekomen uren per jaar. Vanwege deeltijd is er vandaag de dag een grote variatie in het aantal uren dat per baan wordt gewerkt. In 2005 had van alle werknemers tien procent een kleine deeltijd baan (12-19 uur per week). Ruim een kwart had een grote deeltijd baan (20-34 uur per week) en ruim 60 procent een baan van 35 uur of meer per week.